

Lieta C-67/24 [Amozov]ⁱ

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

Iesniegšanas datums:

2024. gada 29. janvāris

Iesniedzējtiesa:

Sofijski rayonen sad (Bulgārija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2024. gada 16. janvāris

Pieteicējs:

R. K.

Atbildētāji:

K. Ch.

D. K.

E. K.

LĒMUMS

Nr. 20113271

Sofijā, 2024. gada 16. janvārī

SOFIYSKI RAYONEN SAD (SOFIJAS RAJONA TIESA), [..]

[..]

Pamatojoties uz civillietas Nr. 22941/2020 izskatīšanu un ņemot vērā turpmāk minēto:

- 1 Tiesvedība notiek saskaņā ar LESD [267]. panta pirmo daļu.

ⁱ Šis lietas nosaukums ir izdomāts. Tas neatbilst neviena lietas dalībnieka reālajam personvārdam vai nosaukumam.

- 2 Runa ir par to, kā interpretēt Padomes Regulas (EK) Nr. 4/2009 (2008. gada 18. decembris) par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās (OV 2009, L 7, 1. lpp.) 15. apsvērumu, lasot to kopsakarā ar 3. panta a) un d) punktu, kā arī 5. pantu.

LIETAS DALĪBNIEKI PAMATLIETĀ

3 1. Pieteicējs:

4 Pieteicējs ir [R. K.], [..] Sofija [..]

5 [..] [*omissis*: pārstāvis]

6 2. Atbildētāji:

7 Atbildētāji ir:

8 [K. Ch.], [..] Kanāda

9 [D. K.], [..] Kanāda

10 [E. K.], [..] Kanāda

11 [..] [*omissis*: pārstāvis]

LIETAS DALĪBNIEKU PRASĪJUMI

12 Pamatlietas priekšmets ir [R. K.] prasība pret [K. Ch.], [D. K.] un [E. K.] par tiesas noteikto uzturlīdzekļu grozīšanu.

13 Ar Kvebekas provinces [Terbonas] rajona Augstākās tiesas Ģimenes lietu nodaļas spriedumu pieteicējam tika piespriests maksāt uzturlīdzekļus bērniem [D. K.] un [E. K.] 613,75 Kanādas dolāru (CAD) apmērā katram mēnesī un uzturlīdzekļus laulātajam [K. Ch.] 2727,50 CAD apmērā.

14 Viņš lūdz grozīt piešķirtos uzturlīdzekļus, samazinot tos [D. K.] no 613,75 CAD līdz 180 levām (BGN) un atceļot [uzturlīdzekļus] [E. K.] un [K. Ch.].

VALSTS TIESĪBU NORMAS

15 1. *Grazhdanski protsesualen kodeks* [Civilprocesa kodekss] [..], turpmāk tekstā – “GPK”:

16 “Apelācija

274. pants. (1) Apelācijas par tiesas nolēmumiem ir pieņemamas,

1. ja ar nolēmumu tiek pabeigta tiesvedība un
2. likumā skaidri noteiktajos gadījumos.

17 **Apelācijas izskatīšana un nolēmuma pieņemšana**

278. pants. [..]

(2) Atceļot pārsūdzētu nolēmumu, tiesa izspriež lietu pēc būtības. Tiesa var iegūt pierādījumus, ja uzskata to par nepieciešamu.

(3) Nolēmums par apelāciju ir saistošs zemākas instances tiesai. [..]”

18 **2. Zakon za litsata i semeystvoto** [Likums par personām un ģimeni] [..]

19 “[..]

20 **2.** Kad persona sasniedz 18 gadu vecumu, tā kļūst pilngadīga un tādējādi ir pilnībā rīcībspējīga, lai pildītu tiesības un pienākumus.

21 **3.** Personas, kas jaunākas par 14 gadiem, ir mazgadīgas.”

22 **3. Semeen kodeks** [Ģimenes kodekss] [..]:

10. nodaļa

UZTURLĪDZEKĻI

23 “**Tiesības uz uzturlīdzekļiem**

139. pants. Personai ir tiesības uz uzturlīdzekļiem, ja tā ir darbnespējīga un nespēj sevi uzturēt no saviem līdzekļiem.

24 **Vairāku uzturlīdzekļu parādnieku secība**

140. pants. (1) Uzturlīdzekļu kreditori var pieprasīt uzturlīdzekļus šādā secībā:

1. bērni un laulātie;
2. vecāki;
3. šķirtie laulātie;
4. mazbērni un mazmazbērni;
5. brāļi un māsas;
6. vecvecāki un radnieki augšupejošā līnijā.

[..]

25 Vairāku uzturlīdzekļu kreditoru secība

141. pants. Ja ir vairāki uzturlīdzekļu kreditori, uzturlīdzekļu parādnieks maksā uzturlīdzekļus šādā secībā:

1. bērniem un laulātajiem;
2. vecākiem;
3. šķirtajiem laulātajiem;
4. mazbērniem un mazmazbērniem;
5. brāļiem un māsām;
6. vecvecākiem un radniekiem augšupejošā līnijā.

26 Uzturlīdzekļu apmērs

142. pants. (1) Piešķiramo uzturlīdzekļu apmēru nosaka, ņemot vērā uzturlīdzekļu kreditora vajadzības un uzturlīdzekļu parādnieka līdzekļus.

(2) Minimālais uzturlīdzekļu apmērs bērnam ir viena ceturtdaļa no minimālās darba algas.

27 Nepilngadīgu bērnu uzturlīdzekļi

143. pants. (1) Katram no vecākiem ir pienākums atbilstoši saviem līdzekļiem un finansiālajam stāvoklim nodrošināt bērna attīstībai nepieciešamos dzīves apstākļus.

(2) Vecākiem ir jāuztur savi nepilngadīgie bērni neatkarīgi no tā, vai viņi ir darbaspējīgi un vai var sevi uzturēt no saviem līdzekļiem.

(3) Vecākiem ir jāmaksā uzturlīdzekļi arī tad, ja bērns mitinās ārpus ģimenes.

(4) [...] [*omissis*: piemaksa pie uzturlīdzekļiem, lai segtu bērna ārkārtas vajadzības].

28 Bērna uzturlīdzekļi pilngadīgajiem bērniem, kuri mājās

144. pants. Vecākiem ir jāuztur savi pilngadīgie bērni, kuri mājās pilna laika vidusskolā un augstskolā noteikto mācību laiku, līdz viņi sasniedz 20 gadu vecumu vidējās izglītības gadījumā un 25 gadu vecumu augstākās izglītības gadījumā, ja viņi nespēj sevi uzturēt strādājot vai no saviem līdzekļiem un vecāki var nodrošināt uzturlīdzekļus bez īpašām grūtībām.

29 Šķirtā laulātā uzturlīdzekļi

145. pants. (1) Tiesības uz uzturlīdzekļiem ir laulātajam, kurš nav vainojams laulības izjukšanā.

(2) Uzturlīdzekļi pienākas ne ilgāk kā trīs gadus pēc laulības šķiršanas, ja vien puses nav vienojušās par ilgāku termiņu. Tiesa var pagarināt uzturlīdzekļu maksāšanas termiņu, ja uzturlīdzekļu kreditora situācija ir īpaši sarežģīta un ja uzturlīdzekļu parādnieks tos var maksāt bez īpašām grūtībām.

(3) Šķirtā laulātā tiesības uz uzturlīdzekļiem beidzas, kad viņš vai viņa noslēdz jaunu laulību.

30 Uzturlīdzekļu maksājumi naudā

146. pants. (1) Uzturlīdzekļus naudā maksā katru mēnesi. Maksājuma kavējuma gadījumā ir jāmaksā likumā noteiktie nokavējuma procenti.

[..]

31 Atteikšanās no tiesībām uz uzturlīdzekļiem

147. pants. Atteikšanās no uzturlīdzekļiem attiecībā uz nākotni nav spēkā.

32 Ieskaits aizliegums

148. pants. Ieskaits attiecībā pret uzturēšanas prasījumu nav atļauts.

33 Uzturlīdzekļi attiecībā uz pagātņi

149. pants. Attiecībā uz pagātņi uzturlīdzekļu kreditors var pieprasīt uzturlīdzekļus ne vairāk kā par vienu gadu pirms prasības celšanas.

34 Uzturēšanas saistību grozīšana un atcelšana

150. pants. Ja mainās apstākļi, piešķirtos uzturlīdzekļus vai piemaksas var grozīt vai atcelt.

35 [..] [omissis: 151. pants. Tiesību uz uzturlīdzekļiem zaudēšana]

[..]”

36 4. Kodeks na mezhdunarodnoto chastno pravo [Starptautisko privāttiesību kodekss, turpmāk tekstā – “KMChP”) [..]

37 “Vispārējā jurisdikcija

4. pants. (1) Bulgārijas tiesām un citām iestādēm ir starptautiska jurisdikcija, ja:

1. atbildētāja pastāvīgā dzīvesvieta, juridiskā adrese saskaņā ar statūtiem vai tā faktiskās vadības vieta ir Bulgārijas Republikā;

2. prasītājs vai pieteicējs ir Bulgārijas valstspiederīgais vai juridiska persona, kura ir Bulgārijas tiesību subjekts.

38 **Jurisdikcija uzturēšanas saistību lietās**

11. pants. Bulgārijas tiesām ir jurisdikcija uzturēšanas saistību lietās, izņemot 4. panta 1. punktā minētos gadījumus, arī tad, ja uzturlīdzekļu kreditora pastāvīgā dzīvesvieta ir Bulgārijā.

39 **Izņēmuma jurisdikcija**

22. pants. Bulgārijas tiesām un citām Bulgārijas iestādēm izņēmuma jurisdikcija ir tikai tad, ja tas ir skaidri paredzēts.

40 **Bulgārijas tiesu jurisdikcijas netiešā noteikšana**

41 **24. pants.** [...] Ja Bulgārijas tiesu jurisdikciju var noteikt ar vienošanos saskaņā ar 23. panta 1. punktu, tad šādu jurisdikciju var noteikt arī bez šādas vienošanās, ja atbildētājs termiņā, kas noteikts atbildes sniegšanai uz prasības pieteikumu, to skaidri vai netieši atzīst, iestājoties lietā tās izskatīšanai pēc būtības.

42 **Jurisdikcija apstākļu maiņas gadījumā**

27. pants. (1) Ja tiesvedības uzsākšanas brīdī bija noteikta starptautiskā jurisdikcija, tā saglabājas, pat ja vēlāk tiesvedības gaitā tās nosacījumi vairs nav izpildīti.

(2) Ja tiesvedības uzsākšanas laikā nebija noteikta starptautiskā jurisdikcija, tā tiek noteikta, ja tiesvedības laikā tiek izpildīti tās nosacījumi.”

43 **5. Valsts judikatūra**

44 **5.1. *Varhoven kasatsionen sad* (Augstākā kasācijas tiesa, Bulgārija; turpmāk tekstā – “VKS”) 2015. gada 1. jūnija spriedums Nr. 131** [...], ar kuru pēc būtības tika izšķirts strīds par tajā pārsūdzēto spriedumu par pieteikumu samazināt Amerikas Savienoto Valstu K. štata Augstākās tiesas piesprieštos uzturlīdzekļus.

45 Pārsūdzētajā spriedumā *Sofiyski gradski sad* (Sofijas pilsētas tiesa) bija atzinusi, ka tai ir jurisdikcija izskatīt pieteikumu (saskaņā ar *KMChP* 4. panta 1. punkta 2) apakšpunktu, jo pieteikums bija iesniegts pirms Padomes Regulas [EK] Nr. 4/2009 stāšanās spēkā) un ka ir piemērojami Bulgārijas tiesību akti (*KMChP* 87. panta 2. punkts), un bija noraidījusi pieteikumu kā nepamatotu. Pieteicējs, 1996. gada 28. janvārī dzimušās atbildētājas tēvs, kopā ar ģimeni dzīvoja Amerikas Savienotajās Valstīs, kur pēc laulības šķiršanas viņa meita bija palikusi kopā ar māti un turpināja izglītību. 2007. gadā viņš bija pārtraucis darbu un atgriezies Bulgārijā. Ar [*Sofiyski gradski sad*] spriedumu [...] K. štata Augstākās tiesas [...] spriedums par uzturlīdzekļiem tika atzīts un pasludināts par izpildāmu, ciktāl A. E. K. tika piespriests viņa nepilngadīgajam bērnam M. A. K. ar pastāvīgo

dzīvesvietu [...] ASV no 2007. gada 1. septembra maksāt ikmēneša uzturlīdzekļus 1309 ASV dolāru apmērā. Tiesa atteicās grozīt piespriesto uzturlīdzekļu apmēru, jo tas esot ticis noteikts, pamatojoties uz bērna uzturēšanai nepieciešamajiem līdzekļiem, ņemot vērā apstākļus valstī, kurā bērns dzīvoja kopā ar vecākiem un kurā viņš palika pēc laulības šķiršanas, un uzturlīdzekļi esot bijuši jānosaka atbilstoši šiem apstākļiem. Fakts, ka pieteicējam ir vēl viens nepilngadīgs bērns (dzimis 2012. gada 3. septembrī), neesot papildus jāņem vērā, jo šobrīd viņam neesot uzturlīdzekļu parādu pret tagad pilngadīgo bērnu M. No citas puses, pieteicējs esot brīvprātīgi atteicies no labi apmaksāta darba ASV un pēc atgriešanās Bulgārijā esot bijis spējīgs samaksāt uzturlīdzekļu parādus, vairākas reizes esot mainījis darbavietu un labi pelnījis atbilstoši valsts standartiem, kā arī esot saņēmis augstus atlaišanas pabalstus par darba līgumu izbeigšanu un darba samaksu, 2010. gadā viņš esot pārdevis sev piederošu īpašumu. Turklāt tika norādīts, ka saskaņā ar *GPK* 143. panta 2. punktu vecākiem ir beznosacījumu pienākums uzturēt savus nepilngadīgos bērnus neatkarīgi no tā, vai vecāki ir darbaspējīgi vai spēj sevi uzturēt no saviem līdzekļiem, un ka uzturlīdzekļu apmēra grozīšanu nevar pamatot ar to, ka vecāka parādnieka ienākumi ir samazinājušies vai ka viņš ir uzsācis savai kvalifikācijai neatbilstošu darbu, ja tā mērķis ir nenodrošināt uzturlīdzekļus bērnam.

- 46 Spriedums caur hipersaiti ir pieejams šādā tīmekļa vietnē: <https://www.vks.bg/pregled-akt.jsp?type=ot-delo&id=50B246F1E99D0F28C2257E53004AF610>
- 47 5.2. **Ar VKS 2013. gada 7. oktobra spriedumu Nr. 301** [...] tika nospriests, ka pārsūdzētais spriedums par apelācijas sūdzību ir nepieļaujams, jo laulība starp pieteicēju A. B. A. un R. D. G. pirmajā instancē tika šķirta ar Spānijas Karalistes tiesas 2006. gada 3. marta spriedumu [...] un pieteicējam tajā tika piespriests maksāt savai nepilngadīgajai meitai ikmēneša uzturlīdzekļus 250 EUR apmērā (atbildētāja A. B. D.). Tiesas sprieduma pasludināšanas brīdī gan pieteicēja, gan atbildētājas pastāvīgā dzīvesvieta bija Spānijā, kas ir dalībvalsts Regulas (EK) Nr. 4/2009 izpratnē. Ar *Okrazhen sad Targovishte* (Targovištes apgabaltiesa, Bulgārija) Lēmumu Nr. 35/9.12.2008. [...] Spānijas tiesas spriedums tika pasludināts par izpildāmu Bulgārijas Republikas teritorijā. Tajā laikā pieteicējs bija mainījis savu pastāvīgo dzīvesvietu uz Bulgāriju, daudzkārt bija samazinājušās viņa spējas gūt ienākumus un viņš nespēja maksāt uzturlīdzekļus Spānijas tiesas noteiktajā apmērā. Tāpēc Bulgārijas tiesai tika lūgts samazināt uzturlīdzekļu apmēru, kas prasītājam bija jāmaksā viņa nepilngadīgajai meitai, no 250 EUR līdz 80 BGN.
- 48 Pamatojumā VKS norādīja, ka jau no apgalvojumiem un pieteikumā formulētajiem prasījumiem izriet, ka Bulgārijas tiesai nav jurisdikcijas izskatīt pieteikumu saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 4/2009 8. panta 1. punktu. Ja citas dalībvalsts tiesa ir piespriedusi noteiktu uzturlīdzekļu apmēru un uzturlīdzekļu kreditors nav mainījis savu pastāvīgo dzīvesvietu, uzturlīdzekļu parādnieks nevar lūgt, lai citas dalībvalsts tiesa grozītu šo lēmumu. Tas esot pieļaujams tikai izņēmuma gadījumos, kas paredzēti Regulas (EK) Nr. 4/2009 8. panta 2. punktā un kas

neietver uzturlīdzekļu parādnieka (šajā gadījumā pieteicēja) pastāvīgās dzīvesvietas maiņu. Atbildētājas likumiskais pārstāvis jau atbildes rakstā uz pieteikumu esot apstrīdējis Bulgārijas tiesas jurisdikciju, jo atbildētājas pastāvīgā dzīvesvieta esot Spānijas Karalistē. Šis fakts jau esot izrietējis no lietas materiāliem, un puses to neesot apstrīdējušas. Neesot ne apgalvots, ne konstatēts, ka pastāv apstākļi, kas pamatotu kāda Regulas (EK) Nr. 4/2009 8. panta 2. punktā paredzētām izņēmuma piemērošanu, lai Bulgārijas tiesai pēc savas ierosmes būtu jāatzīst un jāpasludina, ka tai nav jurisdikcijas. To neizdarot, bet izskatot lietu pēc būtības, tiesa esot pasludinājusi nepieņemamu spriedumu, kas ir kasācijas pamats *GPK* 281. panta 2. punkta izpratnē. Tāpēc spriedums esot jāatceļ un uz tā pamata uzsāktā izpilde jāpārtrauc, piespriežot atbildētājai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

49 Spriedums ir pieejams *Varhoven kasatsionen sad* tīmekļa vietnē: <https://www.vks.bg/pregled-akt.jsp?type=ot-delo&id=B9C4C9AEE38E5D30C2257BFD0028FA2C>

50 **5.3. VKS 2012. gada 10. septembra spriedums Nr. 313** [..]

Saskaņā ar VKS 2011. gada 28. septembra spriedumu Nr. 280 [..] uzturlīdzekļu kreditora vajadzības nosaka atbilstoši viņa parastajiem dzīves apstākļiem, ņemot vērā viņa vecumu, izglītību un citus konkrētajam gadījumam būtiskus apstākļus, bet uzturlīdzekļu parādnieka maksāspēju nosaka pēc viņa ienākumiem, mantiskā stāvokļa un kvalifikācijas. Nepilngadīgie bērni esot jāuztur abiem vecākiem atbilstoši viņu attiecīgajai maksāspējai un ņemot vērā bērna aprūpi, ko veic bērnu audzinošais vecāks.

Šis spriedums ir pieejams *Varhoven kasatsionen sad* tīmekļa vietnē: <https://www.vks.bg/pregled-akt.jsp?type=ot-delo&id=133E725004D449DDC2257919004148A5>

51 **FAKTI**

52 Iesniedzējtiesā izskatāmās pamatlietas priekšmets ir [R. K.] pieteikums pret savu šķirto sievu [K. Ch.], savu meitu [D. K.] un savu dēlu [E. K.] par tiesas noteikto uzturlīdzekļu grozīšanu.

53 Pieteicējs ir Bulgārijas pilsonis, kuram ar Kvebekas provinces [Terbonas] rajona Augstākās tiesas Ģimenes lietu nodaļas spriedumu tika piespriests maksāt ikmēneša uzturlīdzekļus 613,75 CAD apmērā katram no viņa diviem tobrīd nepilngadīgajiem bērniem ar Kanādas un Bulgārijas valstspiederību un šķirtā laulātā uzturlīdzekļus 2727,50 CAD apmērā viņa šķirtajai sievai ar Kanādas valstspiederību. Spriedums ir galīgs.

54 Pieteicējs apgalvo, ka uzturlīdzekļi ir piespriesti ar spriedumu, ar kuru [R. K.] un [K. Ch.] izbeidza laulību, to šķirot, un kurā tika noregulēts jautājums par bērnu aizgādību un uzturēšanu. Pieteikuma iesniegšanas brīdī viņš esot dzīvojis Bulgārijas Republikā, Sofijā.

- 55 Viņš apgalvo, ka viņa dēls [E. K.] ir sasniedzis pilngadību, bet minētā sprieduma dēļ pieteicējam esot jāturpina maksāt viņam uzturlīdzekļus.
- 56 Kopš 2018. gada beigām viņš esot bezdarbnieks, un viņam nepiederot ne kustams, ne nekustams īpašums. Viņš esot iesniedzis maksātnespējas pieteikumu Kanādā, un 2018. gada 21. jūnijā [...] licencēta maksātnespējas administratora izsniegtā apliecībā par atbrīvošanu no atbildības viņš esot pasludināts par maksātnespējīgu. 2019. gadā viņš esot izceļojis no Kanādas un apmeties Sofijā.
- 57 Iesniedzējtiesa, izmantojot tiesisko palīdzību, mēģināja izsniegt tiesas dokumentus atbildētājiem Kanādā pieteikumā norādītajā adresē, taču viņi tur netika atrasti. Tāpēc tā uzaicināja atbildētājus, nosūtot paziņojumu uz viņu juridisko adresi Bulgārijā, un iecēla viņiem aizbildni *ad litem*.
- 58 Aizbildņa atbildes rakstā uz pieteikumu tiek iebilsts pret Bulgārijas tiesas jurisdikciju izskatīt pieteikumus. Iebildums ir pamatots ar to, ka atbildētāju pastāvīgā dzīvesvieta nav Bulgārijas Republikā.
- 59 Ar Lēmumu Nr. 20082014/6.3.2023. iesniedzējtiesa izbeidza tiesvedību Bulgārijas tiesas jurisdikcijas neesamības dēļ. Lēmuma pamatojumā tiek norādīts uz Padomes Regulas Nr. 4/2009 15. apsvērumu: *“Lai iespējami labāk aizsargātu uzturēšanas līdzekļu kreditoru intereses un veicinātu pareizu tiesvedību Eiropas Savienībā, būtu jāpieņem noteikumi par jurisdikciju, kas izriet no Regulas (EG) Nr. 44/2001. Apstāklim, ka atbildētāja pastāvīgā dzīvesvieta ir kādā trešā valstī, vairs nebūtu jāliedz piemērot Kopienas noteikumus par jurisdikciju, un tādā gadījumā vairs nevajadzētu būt paredzētai atsaucei uz valsts tiesību aktiem. Tāpēc šajā regulā būtu jānosaka, kādos gadījumos vienas dalībvalsts tiesa var īstenot papildu jurisdikciju.”* Lēmumā ir teikts, ka regula ir vispārpiemērojama un attiecas uz trešām valstīm, piemēram, Kanādu.
- 60 Pieteicējs pārsūdzēja šo lēmumu par tiesvedības izbeigšanu *Sofiyski gradski sad* un lūdza to atcelt. Atbildes rakstā uz šo apelāciju atbildētāji uzskatīja, ka pārsūdzētais lēmums ir likumīgs, un atbalstīja tiesas pamatojumu.
- 61 Ar Lēmumu Nr. 9114/1.8.2023. [...] *Sofiyski rayonen sad* lēmums tika atcelts un lieta tika nodota atpakaļ tiesvedības turpināšanai. *Sofiyski gradski sad* norādīja, ka atbildētāji, proti, pieteicēja un apelācijas sūdzības iesniedzēja bērni, ir Bulgārijas valstspiederīgie ar pastāvīgo dzīvesvietu Kanādā.
- 62 Tā kā Kanāda nav Eiropas Savienības dalībvalsts, Regulas (EK) Nr. 4/2009 3. un nākamajos pantos (lēmumā netīši minēts kā regulas 4. pants) paredzētie noteikumi par jurisdikcijas sadalījumu neesot piemērojami. Turklāt šīs regulas preambulas 15. apsvēruma attiecoties uz “uzturēšanas līdzekļu kreditoru” iespēju prasīt uzturlīdzekļus arī tad, ja “atbildētāja” pastāvīgā dzīvesvieta ir kādā trešā valstī, tādējādi šajā apsvērumā runa esot nevis par uzturlīdzekļu parādnieka, bet gan par uzturlīdzekļu kreditora tiesībām. Tāpēc esot jāpiemēro regulas 2. panta 10. punktā minētā jēdziena “kreditors” definīcija, saskaņā ar kuru kreditors ir ikviens “fiziska persona, kurai uzturēšanas līdzekļi pienākas vai kura tos pieprasa” (argumentācija

arī no sprieduma lietā C-501/20, M P A). Regulas preambulas 15. apsvēruma esot tieši saistīts ar regulas 6. pantu, kas attiecas uz dalībvalsts jurisdikciju, nevis ar 3. pantu, kurš kopumā nav piemērojams, jo tas nosaka dalībvalstu jurisdikcijas robežas.

- 63 Ņemot vērā iepriekš minēto pamatojumu, pieteicēja šķirtajai sievietei, kura ir Kanādas valstspiederīgā, Savienības tiesības neesot piemērojamas.
- 64 Tiesiskajām attiecībām starp pusēm neesot piemērojami noteikumi, kas izriet no starptautiskiem līgumiem, jo neesot redzams, ka abas valstis būtu noslēgušas līgumu uzturēšanas saistību jomā.
- 65 Līdz ar to jurisdikcija izskatīt lietu esot jānosaka saskaņā ar Bulgārijas Republikas Starptautisko privāttiesību kodeksa noteikumiem. Saskaņā ar *KMChP* 11. pantu kopsakarā ar 4. panta 1. punkta 2) apakšpunktu Bulgārijas tiesai esot jurisdikcija izskatīt Bulgārijas valstspiederīgā pieteikumu, kā tas ir šajā lietā.
- 66 Iesniedzējtiesa nepiekrīt *Sofiyiski gradski sad* lēmumā paustajam viedoklim. Tā apšaubā, ka lietas izspriešana, pamatojoties uz apelācijas tiesas saistošajiem secinājumiem, būtu pretrunā Savienības tiesību normām, tostarp Regulai Nr. 4/2009 par starptautisko jurisdikciju.
- 67 Saskaņā ar tabulu par 2007. gada Hāgas Konvencijas par uzturlīdzekļiem piemērošanu (<https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/status-table/?cid=131>) šī konvencija neattiecas uz Kanādas provinci Kvebeku. No 2024. gada 1. februāra konvencija tiks piemērota Ontārio provincē, kur ir atbildētāju adrese (lai gan nav skaidrs, vai tur ir viņu pastāvīgā dzīvesvieta).
- 68 **SAIKNE AR SAVIENĪBAS TIESĪBĀM, INTERPRETĀCIJAS NEPIECIEŠAMĪBA**
- 69 Jāatzīmē, ka šis ir civiltiesisks strīds ar starptautisku elementu, jo atbildētāji ir Kanādas valstspiederīgie un pieteicēja bērni ir arī Bulgārijas valstspiederīgie.
- 70 Iesniedzējtiesai rodas vairāki jautājumi par tās jurisdikciju šajās lietās, no kuriem pirmais attiecas uz apelācijas tiesas secinājuma, ka regulas 15. apsvēruma izslēdz tās piemērošanu attiecībās starp personām, kuras uzturas Savienības dalībvalsts teritorijā, un personām, kuras neuzturas šajā teritorijā, pareizību. Jāņem vērā, ka regulai vajadzētu būt vispārpiemērojamai neatkarīgi no tā, vai runa ir par trešo valstu valstspiederīgajiem, tādēļ tā būtu jāuzskata par piemērojamu. Tāpēc būtu jāpārbauda, vai Bulgārijas tiesas jurisdikciju var noteikt saskaņā ar Regulas Nr. 4/2009 6. pantu, ja viena no pusēm ir tādas valsts valstspiederīgā, kura nav Eiropas Savienības dalībvalsts, un uzturlīdzekļu kreditors ir trešās valsts valstspiederīgais.
- 71 Ņemot vērā apelācijas tiesas apsvērumus, ir arī jānoskaidro, vai jēdziens “pieteikumi par uzturlīdzekļiem”, kas ir noteicošais, nosakot regulas materiālo piemērošanas jomu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tas ietver arī pieteikumus par

uzturlīdzekļu grozīšanu, tos samazinot. Šaubas par to rada regulas 9.-11. apsvērumā noteiktais mērķis aizsargāt uzturlīdzekļu kreditorus, nevis uzturlīdzekļu parādniekus. Tāpēc – kā izriet no [Tiesas] 2014. gada 18. decembra sprieduma apvienotajās lietās C-400/13 un C-408/13, *Sanders*, 25.-27. punkta – regula ir jāinterpretē šajā izpratnē. Līdz ar to rodas jautājums, vai regulas noteikumi par jurisdikciju, izņemot tās 8. pantu, ir piemērojami tiesvedībā, kurā tiek prasīts samazināt piespriestus uzturlīdzekļus, ņemot vērā arī to, ka tiek skartas ne tikai uzturlīdzekļu parādnieka, bet arī uzturlīdzekļu kreditoru intereses. Ja šīs regulas noteikumi nebūtu piemērojami, varētu piemērot valsts jurisdikcijas noteikumus, kas uzturlīdzekļu parādniekam dotu daudz lielākas izvēles iespējas attiecībā uz vietu, kur viņš ierosina tiesvedību, un tādējādi apgrūtinātu aizstāvību uzturlīdzekļu kreditoriem, kuriem nepieciešama aizsardzība.

- 72 Attiecībā uz regulas 8. panta 1. punkta piemērošanu, kas aizliedz uzsākt tiesvedību par uzturlīdzekļu grozīšanu citās valstīs, kas nav uzturlīdzekļu kreditora pastāvīgās dzīvesvietas valsts, iesniedzējtiesa uzskata, ka pašlaik tā nevar piemērot šo noteikumu, jo līdz 2024. gada 1. februārim Kanādā nav 2007. gada Hāgas konvencijas puse. Katrā ziņā pēc minētā datuma konvencija neattieksies uz Kvebekas provinci, un šajā lietā tiesai ir ievērojamas grūtības (jo tai nav zināma atbildētāju pašreizējā adrese Kanādā) noteikt, vai uzturlīdzekļu kreditoru pastāvīgā dzīvesvieta ir Kvebekas provincē vai Ontārio provincē, kur konvencija būs piemērojama. Katrā ziņā dažu Kanādas provinču pievienošanās 2007. gada Hāgas konvencijai neietekmē prejudiciālos jautājumus, jo iesniedzējtiesai, izspriežot strīdu, šobrīd ir saistoši *Sofiyski gradski sad* secinājumi un saskaņā ar šīs tiesas viedokli regula vispār nav piemērojama lietās, kurās ir iesaistīti Kanādas valstspiederīgie.
- 73 Ja regula būtu piemērojama pieteikumiem par uzturlīdzekļu samazināšanu, būtu arī jāprecizē, vai 6. pantā paredzētā papildu jurisdikcija ir piemērojama arī tad, ja diviem atbildētājiem papildus kopīgajai valstspiederībai ir arī cita valstspiederība. Šķiet, ka 6. panta mērķis ir noteikt jurisdikciju, pamatojoties uz pušu kopīgo valstspiederību kā vienīgo iespējamo piesaistes faktoru gadījumā, ja Savienībā vai asociētajās valstīs nav citas tiesas, kas varētu lemt par pieteikumu, lai tādējādi ļautu uzturlīdzekļu kreditoriem iesniegt savus prasījumus tiesā, kas tos efektīvi izskatītu. Tomēr gadījumos, kad uzturlīdzekļu kreditors dzīvo ārpus Savienības un pieteikums nav par uzturlīdzekļu piešķiršanu, bet par to grozīšanu, samazinot uzturlīdzekļus, kopīgā valstspiederība ir nevis priekšrocība, bet gan trūkums, un, lai gan uzturlīdzekļu kreditoram nav ciešas saiknes ar savu otrās valstspiederības valsti, viņam būtu jāaizstāv sevi tiesā šajā valstī. Šajā saistībā šķiet, ka [Tiesas] 2019. gada 5. septembra sprieduma lietā C-468/18, *R pret P*, 30. un 45. punktā sniegtie apsvērumi neaizsargā uzturlīdzekļu kreditoru, kuram nepieciešama aizsardzība, tāpēc ir jāpārbauda, vai “kopīga pilsonība” regulas 6. panta izpratnē nozīmē uzturlīdzekļu kreditora un uzturlīdzekļu parādnieka pilnīgi identisku valstspiederību, vai arī šo normu var piemērot arī tad, ja pastāv vairākas valstspiederības, kas katrai pusei ir atšķirīgas.

74 Visbeidzot, ir jāpārbauda, vai pieteikumu par uzturlīdzekļu samazināšanu var iesniegt saskaņā ar regulas 7. pantā paredzētajiem noteikumiem par *forum necessitatis*. Saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 4/2009 16. apsvērumu šo noteikumu piemēro, ja tiesā, kurai būtu jurisdikcija saskaņā ar citiem jurisdikcijas noteikumiem, nevar celt prasību vai ja pieteicējam nav saprātīgi vērsties šajā tiesā, kas nozīmē, ka pastāv “ārkārtas apstākļi”. Tāpēc rodas jautājums, vai mērķis nav drīzāk atvieglot tikai uzturlīdzekļu kreditorus, nevis uzturlīdzekļu parādniekus, kuriem nevar būt ārkārtas apstākļi, kuru dēļ uzturlīdzekļi ir nepieciešami kā līdzeklis viņu iztikas nodrošināšanai. Jāatzīmē, ka šāda jurisdikcija nav ietverta nevienā citā regulā, kas reglamentē starptautisko jurisdikciju civillietās vai komerclietās.

75 IESNIEDZĒJTIESAS APSVĒRUMI

76 Iesniedzējtiesa uzskata, ka Bulgārijas tiesai nav jurisdikcijas izskatīt šo lietu šādu iemeslu dēļ:

77 Pieteicējs, kurš ir Bulgārijas valstspiederīgais, ir iesniedzis pieteikumu samazināt vai atcelt uzturlīdzekļus, kas viņam kā uzturlīdzekļu parādniekam bija piespriesti ar Kvebekas Augstākās tiesas (Kanāda) spriedumu. Divi no atbildētājiem, viņa bērni, ir Bulgārijas un Kanādas valstspiederīgie, bet viņu pastāvīgā dzīvesvieta ir Kanādā. Uzturlīdzekļu kreditoru interesēs ir, lai lieta tiktu izskatīta tur, kur ir viņu pastāvīgā dzīvesvieta, taču pašlaik nav skaidrs, vai ir piemērojams regulas 8. pants, kurā ir paredzēti izņēmumi, un apelācijas tiesa ir sniegusi saistošus secinājumus par pretējo. Uzturlīdzekļu kreditors šajā saistībā ir persona, kurai pienākas uzturlīdzekļi un kura tādējādi ir vājākā puse tiesvedībā. Viens no lietas dalībniekiem pieteikuma iesniegšanas brīdī bija nepilngadīgs. Bērna interesēs tiesvedība ir jāveic valstī, kurā ir bērna pastāvīgā dzīvesvieta.

78 Iesniedzējtiesas skatījumā Bulgārijas tiesu jurisdikciju attiecībā uz šķirto sievu, kura ir Kanādas valstspiederīgā, nevar noteikt, pamatojoties uz Regulā (EK) Nr. 4/2009 noteiktajiem kritērijiem.

79 Tas, ka pieteicējs ir uzturlīdzekļu parādnieks, nevar izslēgt jurisdikciju saskaņā ar regulu par labu valsts tiesībām un citastarp *KMChP* noteikumiem, kā ir norādījusi *Sofiyski gradski sad* savā lēmumā, ar kuru tā uzdeva iesniedzējtiesai izspriest strīdu, jo tai esot jurisdikcija attiecībā uz visiem trim atbildētājiem. Regula pilnībā aizstāj *KMChP* jurisdikcijas noteikumus uzturēšanas saistību lietās, un iesniedzējtiesas skatījumā šāda vienādošana ir nepieciešama un svarīga uzturlīdzekļu kreditoru aizsardzībai.

Ņemot vērā šos apsvērumus, *Sofiyski rayonen sad*

NOLĒMA:

Saskaņā ar LESD 267. pantu **UZDOT Eiropas Savienības Tiesai** šādus **PREJUDICIĀLOS JAUTĀJUMUS:**

1) Vai Padomes Regulas (EK) Nr. 4/2009 (2008. gada 18. decembris) par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās 15. apsvēruma ir jāinterpretē tādējādi, ka tas pieļauj valsts judikatūru, saskaņā ar kuru tiesu starptautisko jurisdikciju izskatīt pieteikumus par uzturlīdzekļiem personām, kuru pastāvīgā dzīvesvieta ir trešā valstī (šajā gadījumā Kanādā), nosaka saskaņā ar valsts tiesībām, nevis regulu?

2) Vai Regulas Nr. 4/2009 3. un 8. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tie pieļauj valsts judikatūru, saskaņā ar kuru jēdziens “pieteikums par uzturlīdzekļiem” neietver pieteikumu par uzturlīdzekļu samazināšanu un regulas 3.-6. pants ir piemērojami tikai pieteikumiem par uzturlīdzekļu piešķiršanu?

3) Vai Regulas (EK) Nr. 4/2009 6. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka jēdziens “kopīga pilsonība” attiecas arī uz gadījumiem, kad vienai vai vairākām pusēm ir dubultā valstspiederība, vai arī tas attiecas tikai uz pilnīgi identiskas valstspiederības gadījumiem?

4) Vai Regulas (ES) Nr. 4/2009 7. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas pieļauj pieņemumu par “izņēmuma gadījumu”, ja uzturlīdzekļu parādnieks iesniedz pieteikumu par uzturlīdzekļu samazināšanu un uzturlīdzekļu kreditora pastāvīgā dzīvesvieta ir trešā valstī un viņam nav nekādas citas saiknes ar Savienību, izņemot viņa valstspiederību?

[..]

[..] [*omissis*: procedūra]